

Suomen Valtion obligatioita, Suomen Hypoteekkiyhdistyksen Valtion takauksella varustettuja ulkomaisia rahoituslaitteita, ulkomaisia obligatioita sekä ulkomaisien valtioiden kanssa tekemä valtiotakauksella varustettuja obligatioita;

10.2. myöntämässä hypoteekkilainoja ja kassakreditteja, joiden takaus on suomalainen obligatioita, yksittäisten talletuslaitteita ja vakuutuslaitteita, sekä

11.2. myöntämässä hypoteekkilainoja ja kassakreditteja osakkaita vastaan, joiden takaus on suomalainen obligatioita, yksittäisten talletuslaitteita ja vakuutuslaitteita.

12.2. myöntämässä kassakredittejä osakkaita vastaan, joiden takaus on suomalainen obligatioita, yksittäisten talletuslaitteita ja vakuutuslaitteita.

13.2. myöntämässä valtion vakuutuslaitteita osakkaita vastaan, joiden takaus on suomalainen obligatioita, yksittäisten talletuslaitteita ja vakuutuslaitteita.

14.2. myöntämässä valtion vakuutuslaitteita osakkaita vastaan, joiden takaus on suomalainen obligatioita, yksittäisten talletuslaitteita ja vakuutuslaitteita.

Vakuutuslaitteita
[Handwritten signature]

Vuonna 1920 marraskuun 10 päivänä kokoontuivat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet puheenjohtaja Lavo-
nius, herrat Nevanlinna, Tanner,
Heinonen ja Ramsay sekä varamies
Liakka.

1 §.

Sittenkuin Johtokunnan puheenjohtaja herra Stenroth Pankkivaltuusmiesten pyynnöstä oli saapunut kokoukseen, esiteltiin Johtokunnan kirjelmä kuluvan marraskuun 9 päivältä n° 51, jossa Johtokunta ehdottaa ryhdyttäväksi toimenpiteisiin Suomen Pankin setelinanto-oikeuden väliaikaisesti laajentamiseksi sekä kirjelmään liittynyt Johtokunnan laatima ehdotus „Laiksi, jolla Hallitus valtuutetaan välttämättömän tarpeen esiintyessä oikeuttamaan Suomen Pankin tilapäisesti laajentamaan setelinanto-oikeuttaan”.

L.65

Syntyneessä keskustelussa lausui

Herra Stenroth seuraavaan tapaan: Kontingenttijärjestelmä, joka on myöskin Suomen Pankin setelinanto-oikeuden pohjana, perustuu siihen ajatukseen, että setelipankin antamien setelien tulee olla täysin

katettuja kullalla tai sen veroisilla muilla katteilla, lukuunottamatta laissa määrättyä summaa, jonka otaksutaan pysyvän aina liikkeessä, eikä siis tulevan esitetyksi kullalla lunastettavaksi. Tätä kontingenttia, joka v. 1878 oli 20 milj. markkaa, on liike-elämän maassamme laajennuttua korotettu eri kertoja. Mikä tämän kattamattoman setelinanto-oikeuden suhde liikkeessä olevaan setelistöön eri aikoina on ollut, käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosi	Liikk. oleva setelistö 31/12	Kattam. set.ant.-oikeus	%
1880	48,6	20	41,2
1885	41,0	20	48,8
1890	52,5	30	57,1
1895	56,3	35	62,2
1900	71,1	35	49,2
1905	92,7	40	43,2
1910	123,9	40	32,3
1915	231,6	70	30,2
31/10-1920	1,351,7	200	14,8

Kuten näistä numeroista käy ilmi, on kattamaton setelinanto-oikeus ollut usein jopa yli 50 % liikkeessä

olevasta setelistöstä. Kun tämä suhde nykyään on vain n. 15 %, saattaisi, jos setelikate olisi täysin tyydyttävää laatua, jo tältä kannalta katsoa olevan kaikkea syytä laajentaa kattamatonta setelinanto-oikeutta. Nykyistä setelikatetta on kuitenkin sen vuoksi, että siihen sisältyy valtion lyhytaikaisia sitoumuksia, pidettävä varsin epätyydyttävänä. Tosin se ei ole niin huono kuin numerot osoittavat, koska Pankin kultakassa nykyisen rahanarvon mukaan edustaa 7 ä 8 kertaa nimellisarvoa suurempaa arvoa. Mutta valtiopaperien suuri määrä tekee kuitenkin, että kattamattoman setelinanto-oikeuden vähäinen määrä setelistöön verrattuna ei yksin riitä perustelemaan setelinanto-oikeuden nyt ehdotettua laajentamista.

Tärkeintä on tätä kysymystä ratkaistaessa ottaa huomioon, mitä maan taloudellinen asema vaatii. Tältä kannalta asiaa katsoen ja ollen sitä mieltä, että Suomen Pankin nykyisessä asemassa tulee voida tyydyttää liike-elämän kohtuullisia vaatimuksia ja estää finanssikriisin tulon, on Johtokunta tullut siihen tulokseen, että Pankin setelinanto-oikeutta

oliisi tavalla tai toisella laajennettava. Tällöin olisi käytettävänä kolme eri mahdollisuutta. Ensimmäinen olisi se, että kattamatonta setelinanto-oikeutta, joka nykyään on 200 milj. markkaa, laajennettaisiin. Toinen mahdollisuus olisi se että katemääräyksiä muutettaisiin siten, että myöskin kotimaisia vekseleitä määrättyillä rajoituksilla voitaisiin lukea setelikatteeseen. Kolmas tie olisi antaa Hallitukselle valta oikeuttaa Suomen Pankki väliaikaisesti laajentamaan kattamatonta setelinanto-oikeuttaan. Ensimmäistä vaihtoehtoa vastaan voidaan huomauttaa, että sen toteuttaminen varsin todennäköisesti herättäisi ulkomailla meillemme vahemmän edullista huomiota. Vekselien käyttäminen setelikatteena taas muuttaisi kovin suurella määrällä kautejärjestelmäämme, mutta perinpohjaisempien muutosten tekeminen tässä kohden olisi siirrettävä kunnes olot ovat enempi vakiintuneet. Johtokunta on sen vuoksi pitänyt kolmatta vaihtoehtoa paraimpana.

Tämä mahdollisuus väliaikaisesti laajentaa setelinanto-oikeutta voitaisiin aikaansaada, joko siten, että muutettaisiin Pankin ohjesäännön 18 §:n kolmatta kohtaa, jonka, huolimatta asetuksesta 27 päivältä hei-

näkuuta 1918, täytyy katsoa olevan voimassa, tai sitten, että tätä varten eri laki laadittaisiin. Johtokunta puolestaan on asettunut jälkimmäistä muotoa kannattamaan. Mitä siihen määrään tulee, jolla setelinanto-oikeutta pitäisi voida väliaikaisesti laajentaa, on Johtokunta arvellut, että yli 100 miljoonan markan ei pitäisi mennä.

Niissä yksityisissä neuvotteluissa, joita Johtokunta on käsiteltävänä olevassa asiassa pitänyt kahden suurimman yksityispankkimme johtajain kanssa, ovat nämä kannattaneet Johtokunnan ehdottamaa toimenpidettä sekä toteuttamistapaan että setelinanto-oikeuden laajenuksen suuruuteen nähden. Sitäpaitsi oli näissä neuvotteluissa, vaikkakaan ei varsinaisena ehdotuksena, esitetty se ajatus, että laajennetun setelinanto-oikeuden käyttäminen olisi pantava riippuvaksi ehdosta, että Pankin alin diskonttokorko olisi 10 % niin kauan kuin tätä oikeutta käytetään. Tällaista ehtoa ei Johtokunta kuitenkaan ollut pitänyt välttämättömänä.

Kun vallitsevan rahanniukkuuden voitaneen katsoa osaltaan johtuneen setelien liikkeestä pidättämisestä, huomautti puhuja pankkien edustajain kokouksessa vii-

me syyskuun 15 päivänä tehdystä päätöksestä, jolla Suomen Pankin johdon harkittavaksi jätettiin, eikö olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta tulo- ja omaisuusverolaista poistettaisiin määräys, joka velvoittaa pankit vaadittaessa ilmoittamaan asiakkaittensa talletukset.

Herra Ramsay katsoi rahamarkkinoilla vallitsevan aseman olevan sellaisen, että setelinanto-oikeuden laajentaminen on tarpeen. Tosin voitaisiin maksuvälineiden tarvetta auttaa myöskin siten, että shekkejä ruvettaiisiin enempi käyttämään. Olisi syytä että rautateillä ja muissa valtion laitoksissa tässä kohden tehtäisiin uudistuksia. Mahdollisesti voisivat Pankkivaltuusmiehet tehdä sitä tarkoittavan aloitteen. Kun kuitenkin kuluu aikaa ennenkuin tällainen uudistus maksutavoissa saadaan yleisemmäksi, ei setelinanto-oikeuden laajentamista nyt voitane välttää. Puhuja piti johtokunnan esittämää kolmatta vaihtoehtoa laajennuksen toteuttamisessa parhaana. Mikäli mahdollista, olisi laajennettua setelinanto-oikeutta käytettävä vain vähitellen, Pankkivaltuusmiesten harkinnan mukaan.

Herra Tanner ilmoitti kannattavansa setelinanto-oikeuden laajentamista viitaten asiasta Pankkivaltuus-

miesten aikaisemmissa kokouksissa antamiinsa lausuntoihin.

Herra Nevanlinna piti valitettavana, että setelinanto-oikeutta ollaan pakotettuja laajentamaan, mutta katsoi, että sitä ei siinä asemassa, johon oli jouduttu, enää voitu välttää. Puhujan mielestä olisi tämä kuitenkin toteutettava siten, että Suomen Pankin ohjesäännön 18 §:n viimeistä momenttia muutettaisiin.

Herra Lavonius oli sitä mieltä, että kun Suomen Pankin käyttämätön setelinanto-oikeus vuoden varrella annettujen luottojen johdosta oli alentunut niin vähäiseksi, että se saattoi minä viikkona tahansa loppua, oli pakko laajentaa tätä oikeutta. Tulisiko sellainen laajennus haitallisesti vaikuttamaan rahamme arvoon, riippui lähinnä siitä, mihin tarkoituksiin setelien lisämäärä tulisi käytettäväksi. Jos pankkierme luottopolitiikkaa niin ohjattaisiin, että laajennettu luotonantomahdollisuus käytettäisiin pian myytävain tavarain tuottamiseen samalla kuin luotonantoa uusiin, vasta vuosien kuluttua tuloa tuottaviin yrityksiin, vältettävissä olevaan tuontiin ja arvopaperimarkkinoita varten supistettaisiin, toivoi puhuja, että laajennus

ei tulisi tuomaan mukanaan rahan inflatsioonin. Tähän nähden piti puhuja tärkeänä, että se aika, jolloin laajennettu oikeus olisi voimassa, rajoitettaisiin, ja samoin myös, että säädettäisiin alin diskonttokorko, jota laajennettua oikeutta käytettäessä olisi noudatettava. Täksi koroksi sopisi paraiten nykyään voimassa oleva 9 % eikä 10 %, jottei ennakolta tulisi päätetyksi ja luotonkäyttäjien tietoon saatetuksi uuden koron korottaminen, mikä voisi aiheuttaa luotonoton kasvamista nykyisen koron voimassa ollessa. Mitä puheenalaisen lainsäädännön muotoon tulee, piti puhuja, yhtyen herra Nevanlinnan mielipiteeseen, paraimpina, että säädettäisiin uusi laki, joka sisältäisi Pankin ohjesäännön 18 §:n kokonaisuudessaan, sen kolmas momentti asianmukaisesti muutettuna. Laajennetun oikeuden määrään nähden epäili puhuja 100 miljoonan markan riittävyyttä, mutta kun Johtokunta ei katsonut enempää tarvitsevänsä ja yksityispankkienkin edustajat, toinen heistä tosin epäröiden, olivat tähän määrään yhtyneet, ei puhuja halunnut poikkeavaa ehdotusta tehdä. Hän piti kuitenkin sellaista luotonantomenettelyä välttämättömänä, ettei enää toiste kävisi tarpeelliseksi

setelinanto-oikeutta laajentaa. Sitä vastoin oli tässä yhteydessä kiinnitettävä huomiota toiseen asiaan. Nykyisestä setelikatteesta oli 466 miljoonaa, mikä vastaa kolmatta osaa ulkonaolevista seteleistä, valtion lyhytaikaisia sitoumuksia. Tulo- ja menoarviojärjestelyn mukaan edellytettiin näiden tulevan suurimmaksi osaksi suoritetuiksi ensi vuonna karttuvilla valtion verotuloilla ja vähenisi siis Suomen Pankin setelinanto-oikeus vastaavassa määrässä. Liike-elämä saattaa kuitenkin tuskin sietää niin voimakasta setelistön vähentämistä. Täytyi sen vuoksi ajoissa ottaa käsiteltäväksi Pankin setelinanto-oikeuden rakentamista uudelle pohjalle mahdollisesti devalvaationin ja kultakantaan siirtymisen yhteydessä. Puhuja halusi kiinnittää Johtokunnan huomiota tähän ja katsoi siten odotettavaan uusien lainsäädäntötoimenpiteiden tarpeellisuuteen nähden olevan paikallaan, että nyt ehdotettu säännös laajennetusta setelinanto-oikeudesta olisi voimassa siihen saakka kunnes kuukausi on kulunut vuoden 1922 valtiopäiväin alkamisesta.

Keskustelun päätyttyä päättivät Pankkivaltuusmiehet panna asian pöydälle.

2 §.

Tarkistettiin sen kirjeen sanamuoto, joka kokouksessa kuluva marraskuun 9 päivänä oli päätetty lähettää Johtokunnalle.

Vakuudeksi:

Kaarlo J. Kallio

Vuonna 1920 marraskuun 13 päivänä

kokouksessa käsiteltiin Suomen Pankin tilinpidin puolesta lausuntoja. Läsnä olivat: Nevalinna, Inanen, Heino, Ranta ja Liiska.

1 §.

Esitettiin filosofiamatööri Oskari Ruosin Suomen Pankille lähettämää viime lokakuun 21 päivältä tekemää lausuntoa sekä Johtokunnan siitä kirjelmalla viime lokakuun 20 päivältä n:o 44 antama päätös lausuntoa.

Pankinvaltuutettiin päätettiin, hyväksyy Johtokunnan esittämän, muutama herro Ruosin antamaan, että

han, suorittamalla Suomen Pankille kerää kaikkiin 5,000 markkaa, vapautta Pankin hallussa oleviin neljään eri vekseliin panostavasta velastaan, joka ilman korkoja, provisioita ja protestivastuuksia on yhteensä 4,500 markkaa.

Päätöksestä oli Johtokunnalle kirjelmalla tieto annettuna (kirjelmä n:o 77).

2 §.

Päätettiin, että kokouksessa viime lokakuun 4 päivänä käsiteltäväksi päätetty Pankin vuosi-inventiirin oli ryhtymään lausuntovieritelle lokakuun 21 päivän vekselisalkun inventointiin, sekä esitettiin antaa tarkastuksista laadittu kertomukset, joista käy ilmi, että tarkastukset eivät olleet antaneet aluetta muistutukseen.

3 §.

Esitettiin jatkuvan käsitteilyyn pyydällepanti kokouksessa kuluva marraskuun 10 päivänä 1 sin lokakuun 20 päivältä ollut Johtokunnan esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä Suomen Pankin osallistamiseksi lausuntovieriksi valittavissa lailla.

Sitenkuin keskustelu asiasta oli päättyä.